„Narodne novine“, broj 99/13., 157/13., 122/14. i 147/21.)

PRAVILNIK O UVJETIMA ZA OBAVLJANJE DJELATNOSTI PROIZVODNJE, STAVLJANJA NA TRŽIŠTE I KORIŠTENJA OPASNIH KEMIKALIJA

(pročišćeni tekst)

Članak 1.

Ovim Pravilnikom propisuju se posebni uvjeti koje moraju ispunjavati pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost proizvodnje, stavljanja na tržište (prodaja na veliko i prodaja na malo) i korištenja opasnih kemikalija razvrstanih u jednu od sljedećih kategorija opasnosti: akutna toksičnost 1., 2., 3. i 4. kategorije; nagrizajuće za kožu 1. kategorije, potkategorija 1.A, 1.B i 1.C; preosjetljivost dišnih putova 1. kategorije, i podkategorija 1.A i 1.B; mutagenost 1.A, 1.B i 2. kategorije; karcinogenost 1.A, 1.B i 2. kategorije; reproduktivna toksičnost 1.A, 1.B i 2. kategorije; specifična toksičnost za ciljane organe – jednokratno izlaganje 1. i 2. kategorije; specifična toksičnost za ciljane organe – ponavljano izlaganje 1. i 2. kategorije i aspiracijska toksičnost 1. kategorije.

Članak 2.

(1) Ovaj Pravilnik ne primjenjuje se na stavljanje na tržište i korištenje proizvoda u kojima se opasna kemikalija nalazi u takvom obliku da je neškodljiva pri korištenju ili se nalazi u zatvorenom sustavu zaštićenom od otvaranja ili razaranja, kao npr. akumulatori, olovni utezi, baterije.

(2) Ovaj Pravilnik, osim članka 7., ne primjenjuje se na pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost prodaje na malo robe široke potrošnje (sredstva za čišćenje u kućanstvu) ili ih koriste, koji ne moraju slati radnike na zdravstvene preglede ciljane na rad s opasnim kemikalijama, kao niti na edukaciju – tečaj za rad s opasnim kemikalijama pod uvjetom da ne stavljaju po prvi puta opasnu kemikaliju na tržište.

Članak 3.

(1) Pravne i fizičke osobe iz članka 1. ovoga Pravilnika moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

– imati prostorije za smještaj, čuvanje i izdavanje opasnih kemikalija koje u pogledu lokacije, načina izgradnje, kvalitete zidova i podova, osvijetljenosti, prozračivanja, temperature i vlažnosti odgovaraju sanitarno-tehničkim i higijenskim uvjetima,

– imati osigurana zaštitna sredstva za radnike koji rade s opasnim kemikalijama,

– imati opremu za rad s opasnim kemikalijama koja je otporna na djelovanje kemikalija s kojima dolazi u dodir te

– imati upute o načinu pružanja prve pomoći u slučaju nezgode, kao i sredstva za pružanje prve pomoći i sredstva za dekontaminaciju i uklanjanje opasnih kemikalija.

(2) Pravne ili fizičke osobe koje se bave stavljanjem u prodaju na malo opasnih kemikalija, ili koriste opasne kemikalije označene kao akutno toksične kategorije 4., nagrizajuće za kožu 1. kategorije, potkategorije 1.B i 1.C; koje izazivaju preosjetljivost dišnih putova 1. kategorije, podkategorija 1.A i 1.B, karcinogene 2. kategorije, mutagene 2. kategorije, reproduktivno toksične 2. kategorije, specifično toksične za ciljane organe – jednokratno izlaganje 2. kategorije, specifično toksične za ciljane organe – ponavljano izlaganje 2. kategorije i koje izazivaju aspiracijsku toksičnost 1. kategorije, mogu sve poslove obavljati u jednoj prostoriji koja zadovoljava sanitarno-tehničke i higijenske uvjete.

Članak 4.

(1) Pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost proizvodnje, stavljanja na tržište (prodaja na veliko i prodaja na malo) i korištenja opasnih kemikalija iz članka 1. ovoga Pravilnika, moraju imenovati odgovornu osobu za rad s opasnim kemikalijama pod čijim se neposrednim nadzorom opasne kemikalije proizvode, skladište, koriste u proizvodnji ili stavljaju na tržište.

(2) Ako su kemikalije koje se proizvode, skladište, koriste u proizvodnji ili stavljaju na tržište označene sljedećim kategorijama opasnosti: akutna toksičnost 1., 2. i 3. kategorije, nagrizajuće za kožu kategorije 1., potkategorije 1.A, karcinogenost 1.A i 1.B kategorije, mutagenost 1.A i 1.B kategorije, reproduktivna toksičnost 1.A i 1.B kategorije, specifična toksičnost za ciljane organe – jednokratno izlaganje 1. kategorije i specifična toksičnost za ciljane organe – ponavljano izlaganje 1. kategorije, odgovorna osoba iz stavka 1. ovoga članka, mora imati završeni preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij iz biomedicinskih, prirodoslovnih, biotehničkih ili tehničkih znanosti.

(3) Odgovorna osoba iz stavka 2. ovoga članka mora završiti tečaj za odgovornu osobu za rad s opasnim kemikalijama sukladno posebnom propisu.

(4) Odgovorna osoba iz stavka 1. ovoga članka u pravnim i fizičkim osobama koje proizvode, koriste u proizvodnji ili stavljaju na tržište kemikalije iz članka 1. ovoga Pravilnika, osim kemikalija iz stavka 2. ovoga članka, mora završiti tečaj za neposredne izvršitelje poslova s opasnim kemikalijama, sukladno posebnom propisu.

(5) U pravnim i fizičkim osobama koje obavljaju djelatnost prodaje na malo opasnih kemikalija iz članka 3. stavka 2. ovoga Pravilnika odgovorna osoba za rad s opasnim kemikalijama imenuje se na nivou pravne ili fizičke osobe koja obavlja djelatnost prodaje na malo opasnih kemikalija, a ne za svaku maloprodajnu jedinicu.

(6) Pravne i fizičke osobe koje se bave prodajom na malo robe široke potrošnje (sredstva za čišćenje u kućanstvu) ili ih koriste, a koje ih stavljaju po prvi puta na tržište Republike Hrvatske, moraju registrirati svoju djelatnost na nivou centralnog skladišta.

(7) Pravne i fizičke osobe koje se bave proizvodnjom, stavljanjem na tržište ili koriste opasne kemikalije moraju imati radnike koji su stekli potrebna znanja o zaštiti od opasnih kemikalija s kojima rade, sukladno posebnom propisu.

Članak 5.

(1) Pravne i fizičke osobe koje se bave proizvodnjom opasnih kemikalija iz članka 1. ovoga Pravilnika, moraju imati:

– objekte s prostorima za smještaj sirovina, proizvodnju, smještaj gotovih proizvoda i ambalaže,

– laboratorij za ispitivanje i kontrolu opasnih kemikalija u proizvodnom procesu te

– odgovarajuću opremu za proizvodnju.

(2) U slučaju da pravna ili fizička osoba koja se bavi proizvodnjom opasnih kemikalija nema laboratorij iz stavka 1. podstavka 2. ovoga članka, mora sklopiti ugovor s drugom pravnom ili fizičkom osobom koja ima takav laboratorij.

Članak 6.

(1) Objekti koji služe za čuvanje, proizvodnju, korištenje i za stavljanje na tržište opasnih kemikalija iz članka 1. ovoga Pravilnika, izgrađuju se na mjestima s najpovoljnijim klimatskim uvjetima glede ruže vjetrova, konfiguracije tla, temperaturnih promjena i promjena klime te koja nisu podložna poplavama i na kojima ne postoji mogućnost onečišćenja voda. Objekti se moraju rasporediti tako da se omogući pristup vatrogasnim ekipama u slučaju požara.

(2) Opasne kemikalije iz članka 1. ovoga Pravilnika mogu se držati i u ormarima izrađenim iz materijala kompatibilnog tim kemikalijama i uređenog na način da se spriječi izlijevanje kemikalije izvan ormara ili akcidentalni događaj poput požara ili eksplozije.

(3) Prostorije iz stavka 1. ovoga članka u kojima se obavlja proizvodnja, skladištenje u prodaji na veliko, odnosno u kojima se profesionalno koriste opasne kemikalije, ne smiju se nalaziti u stambenim zgradama.

(4) Odredbe stavka 1. i 3. ovoga članka ne odnose se na korištenje i prodaju na malo kemikalija iz članka 3. stavka 2. ovoga Pravilnika.

Članak 7.

Opasne tvari iz članka 3. stavka 2. ovoga Pravilnika mogu se držati u prodajnim prostorijama koje služe za druge potrebe pod uvjetima kako slijedi:

1. U prodajnoj prostoriji površine do 50 m^2 opasne kemikalije moraju biti smještene u ormarima ili na policama. Ormari ili police moraju biti izrađeni od materijala koji kemijski ne reagira u dodiru s opasnim kemikalijama.

2. U prodajnoj prostoriji većoj od 50 m^2 opasne kemikalije moraju biti smještene u za to posebno odvojenom prostoru na udaljenosti najmanje 3 metra od prostora za prodavanje hrane, pića i stočne hrane.

3. Ormari ili police odnosno prostor u kojem se drže opasne kemikalije moraju biti vidno označeni i obilježeni propisanim piktogramima, oznakama opasnosti i oznakama upozorenja.

4. Opasne kemikalije koje mogu međusobno reagirati moraju biti smještene u ormaru ili na policama tako da se onemogući njihova međusobna kemijska reakcija.

Članak 8.

(1) Objekti i prostorije iz članka 3., 5. i 6. ovoga Pravilnika moraju biti izgrađeni od čvrstog materijala i osigurani od neovlaštenog pristupa.

(2) Zidovi prostorija moraju biti lako perivi i prikladni za održavanje.

(3) Vrata objekata moraju biti metalna ili od drugog nezapaljivog materijala.

(4) Vodovodne i kanalizacijske cijevi ili električni vodovi koji prolaze kroz zidove objekta i prostorija i otvori na njima moraju se nepropusno zatvoriti.

Članak 9.

(1) Pod u prostorijama mora biti gladak, lako periv i otporan na opasne kemikalije iz članka 1. ovoga Pravilnika koje se nalaze u prostoriji.

(2) Na ulazu u prostorije u kojima se opasne kemikalije proizvode, skladište ili koriste, prag mora biti izveden u visini najmanje 5 cm na način da se mogu zadržati prolivene ili prosute opasne kemikalije ili mora postojati drugi način za zadržavanje prolivenih kemikalija, kao npr. izveden nagib poda prema sabirnom spremniku.

(3) U prostorijama u kojima se nalaze opasne kemikalije, na podu ne smije biti izravnog odvoda u kanalizaciju. Ako su proizvodnji ili korištenju odvodi potrebni, povezuju se nepropusnim kolektorom do jame za obradu otpadnih voda.

Članak 10.

Objekti iz članka 6. stavka 1. ovoga Pravilnika moraju se konstruirati tako da se osigura zaštita opasne kemikalije od izravnih sunčevih zraka, atmosferskog taloga, plinova, para i topline.

Članak 11.

(1) Prozračivanje u objektima ili ormarima s opasnim kemikalijama iz članka 1. ovoga Pravilnika, a koje se isparavaju ili daju pod radnim uvjetima aerosole odnosno prašinu, mora biti prirodno ili umjetno i izvedeno tako da koncentracija štetnih plinova i aerosola odnosno prašine u radnim prostorijama ili na mjestima za boravak ne bude veća od granične vrijednosti izloženosti propisane odgovarajućim propisima zaštite na radu.

(2) Koncentracije u zraku opasnih kemikalija iz stavka 1. ovoga članka kod najbližih stambenih objekata ili mjesta okupljanja i zadržavanja ljudi ne smiju prijeći dopustive koncentracije u okolišu regulirane posebnim propisima.

(3) Ako u prostorijama iz stavka 1. ovoga članka nije ugrađeno automatsko praćenje koncentracija hlapljivih opasnih kemikalija i kemikalija koje se pri radnom procesu javljaju u zraku kao aerosoli ili prašina, provjera se mora obavljati odgovarajućim uređajem kontinuirano ili najmanje svaka četiri sata za radnog vremena, sukladno odgovarajućim propisima o zaštiti na radu.

Članak 12.

Ako pod normalnim uvjetima skladištenja ili korištenja opasna kemikalija iz članka 1. ovoga Pravilnika daje plinove ili aerosole, strop prostorija u kojima se čuvaju ili proizvode takve kemikalije mora biti čvrst i otporan na plinove i aerosole opasnih kemikalija koje se nalaze u prostoriji.

Članak 13.

Kemikalije koje mogu međusobno reagirati moraju se držati odvojeno jedne od drugih u posebnim prostorijama ili u istom prostoru odvojene na način da u slučaju istovremenog izlijevanja ili prosipanja ne mogu doći u izravan kontakt.

Članak 14.

(1) Veliki pokretni ili samostojeći spremnici (cisterne) u kojima se skladište opasne kemikalije iz članka 1. ovoga Pravilnika, smještaju se na nepropusno ozidanom mjestu.

(2) Oko svakog spremnika ili skupine spremnika iz stavka 1. ovoga članka obvezno se izvodi prihvatni bazen koji mora biti dovoljno velik da može zadržati tekućinu koja odgovara obujmu najvećeg spremnika u skladišnom prostoru. Između pojedinih spremnika mora se osigurati dovoljno prostora za prilaz u slučaju požara ili druge nesreće.

(3) Ako iznad prostora za smještaj spremnika iz stavka 1. ovoga članka nema nadstrešnice, mora se izvesti sustav za prikupljanje oborinskih voda.

(4) Podzemni spremnici za kemikalije iz stavka 1. ovoga članka moraju biti izvedeni s posebnom zaštitnom izolacijom ili dvostrukom stijenkom, da bi se onemogućilo onečišćenje podzemnih voda.

(5) Spremnici iz stavaka 1., 2., 3. i 4. ovoga članka moraju biti građeni od materijala otpornog na opasne kemikalije koje se u njima nalaze.

Članak 15.

(1) Pri skladištenju opasnih kemikalija iz članka 1. ovoga Pravilnika u prostorijama mora biti osigurano dovoljno prostora između pojedinih polica i/ili naslaga, radi nesmetanog prenošenja spremnika, osiguranja slobodne cirkulacije zraka i omogućavanja prilaza u slučaju požara ili druge nesreće s opasnim kemikalijama.

(2) Visina naslaga ili polica iz stavka 1. ovoga članka mora biti takva da se osigura njihova stabilnost i spriječi mehaničko ili drugo oštećenje pojedinačnih pakiranja.

Članak 16.

(1) Prostorije ili ormari u kojima se smještaju i čuvaju opasne kemikalije iz članka 4. stavka 2. ovoga Pravilnika, moraju biti osigurane od neovlaštenog pristupa i pod ključem.

(2) Kemikalije koje se razvrstavaju kao akutno toksične 1. i 2. kategorije, specifično toksične za ciljane organe – jednokratno izlaganje 1. kategorije, moraju se držati u posebnim

prostorijama, odvojeno od ostalih opasnih kemikalija i pod ključem te se smiju prodavati samo pravnim ili fizičkim osobama za profesionalnu uporabu uz obvezu vođenja evidencije o kupcima te namjeni za koju se opasna kemikalija koristi.

Članak 17.

U prostorijama i na mjestima gdje se rukuje opasnim kemikalijama iz članka 1. ovoga Pravilnika obvezno je na vidljiva mjesta staviti pisane upute koje se odnose:

– na rad uređaja i postupak s uređajima,

– na način pripreme, pakiranja i otpreme opasne kemikalije,

– na održavanje higijene i pridržavanje mjera sigurnosti,

– na postupke u slučaju nesreće s osnovnim podacima za svaku opasnu kemikalija s kojom se rukuje,

– na čišćenje uređaja i pribora te

– tekstualno objašnjenje oznaka upozorenja (H) i obavijesti (P).

Članak 18.

U blizini mjesta na kojima se rukuje opasnim kemikalijama iz članka 1. ovoga Pravilnika moraju se osiguravati sljedeća sredstva:

a) za osobnu dekontaminaciju – tekuća voda (npr. slavina, fontana), a tuš za kemikalije iz članka 4. stavka 2.

b) za dekontaminaciju radnih površina, uređaja i opreme te sredstva za omeđivanje širenja posljedica nesreće (npr. pijesak ili drugi sorbens),

c) protuotrovi koji se mogu nabaviti u ljekarnama,

d) oprema za zaštitu dišnih putova ako je potrebna te

e) prikladna oprema za zaštitu ostalih dijelova tijela.

Članak 19.

Pravne i fizičke osoba koje obavljaju proizvodnju, promet na veliko i korištenje opasnih kemikalija obvezne su osigurati radnicima radnu obuću, odjeću i druga osobna zaštitna sredstva (npr. zaštitnu kacigu, naočale ili štitnik za oči, filtarsku polumasku, zaštitnu masku s odgovarajućim filtrom, samostalni uređaj za disanje, kombinezone, odgovarajuće zaštitne rukavice, pregaču i dr.) izabrana prema hrvatskim normama i prikladnima za opasnu kemikaliju, proces u kojem se koristi i količine u procesu.

Članak 20.

(1) Pravna i fizička osoba koja se bavi proizvodnjom, prodajom na veliko opasnih kemikalija iz članka 1. ovoga Pravilnika te koja koristi opasne kemikalije iz članka 4. stavka 2. ovoga Pravilnika, mora za radnike koji rukuju opasnim kemikalijama osigurati posebne prostorije i to:

– garderobu sa po dva garderobna ormarića za svakog radnika (jedan za radnu odjeću i osobna zaštitna sredstva, a drugi za osobnu garderobu) s ključem ili lokotom,

– prostoriju za održavanje higijene i za osobne potrebe,

– prostoriju za odmor.

(2) Prostorije iz stavka 1. ovoga članka moraju biti fizički odvojene od radnih prostorija.

(3) Pravna i fizička osoba koja koristi ili stavlja u maloprodaju opasne kemikalije mora osigurati radnicima prostor za održavanje osobne higijene.

Članak 21.

(1) U prostorijama u kojima se radi s opasnim kemikalijama moraju biti na vidljiva mjesta postavljene oznake o:

– zabrani pušenja,

– zabrani uzimanja hrane i napitaka,

– zabrani pristupa neovlaštenim osobama,

– telefonski brojevi odgovornih osoba i službi u slučaju nesreće,

– oznake smjera kretanja u slučaju požara ili drugih nesreća s opasnim kemikalijama.

(2) Radnicima koji rukuju s opasnim kemikalijama iz članka 1. ovoga Pravilnika, moraju biti na raspolaganju kratke upute o postupcima za slučaj nesreće s opasnim kemikalijama.

Članak 22.

Uvjeti za stavljanje na tržište opasnih kemikalija iz članka 1. ovoga Pravilnika primjenjuju se i na opasne kemikalije koje se uvoze u slobodne zone te na opasne kemikalije koje se drže u carinskim skladišnim objektima u Republici Hrvatskoj.

Članak 23.

Stupanjem na snagu ovoga Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o posebnim uvjetima koje moraju ispunjavati pravne osobe koje se bave proizvodnjom, prometom ili korištenjem opasnih kemikalija te o uvjetima koje moraju ispunjavati pravne ili fizičke osobe koje obavljaju promet na malo ili koriste opasne kemikalije ("Narodne novine" broj 68/2007).